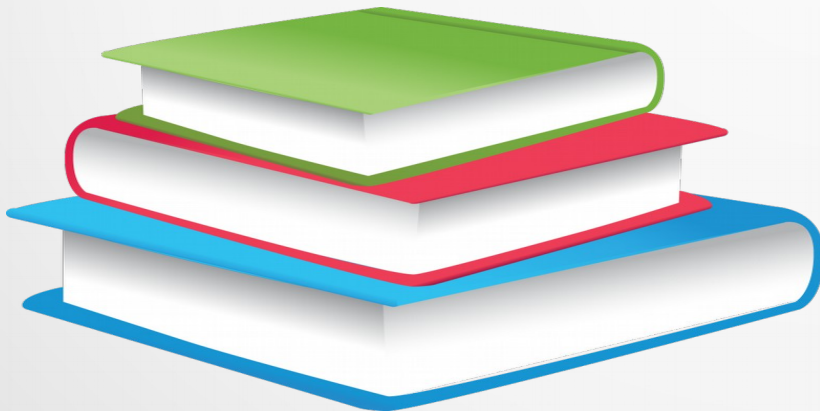

Aseptinen omatunto, mitä se on

Välinehuollon valtakunnalliset koulutuspäivät

1.10.2015 Tampere

Anita Kalliomaa

Taustaa itsestäni

- Koulutus
 - Apuhoitaja 1982
 - Sairaanhoitaja 1988
 - Erikoissairaanhoitaja (leikkaus- ja anestesia) 1992
 - Hoitotyön johtaminen ja kehittäminen 2003
 - Välinehuoltajan ammattitutkinto 2015
- Työpaikat erilaisissa yksiköissä, leikkausosastolla (sekä anestesiahoitaja ja leikkaushoitaja)
- Välinehuoltopäällikkönä vuodesta 2010 (nyt vuorotteluvapaalla)
- Suomen sairaalahygieniayhdistyksen välinehuoltoryhmän hallituksen jäsen vuodesta 2013

Aseptiikka

- Menettelytavat, joiden avulla pyritään toimimaan mikrobittomasti
- Mikrobeilta suojaavaa
- Elävän kudoksen ja steriilin materiaalin suojaaminen mikrobikontaminaatiolta
- Kaikki toimenpiteet tai toimintatavat, joilla pyritään estämään ja ehkäisemään infektioiden syntyä

Aseptiikka vs antiseptiikka

- Aseptiikkaa ja antiseptiikkaa ei pidä sekoittaa keskenään
- Aseptiikka ja aseptinen
 - Aseptinen on tartunta-aineeton, pieneliöitä sisältämätön ja puhdas
- Antiseptinen
 - Anti – pois
 - Vastustaminen
 - Pieneliöiden vähentäminen antiseptisten aineiden avulla

Omatunto

- Omatunto on ihmisen sisäinen kokemus, jonka oletetaan neuvovan ihmistä erilaisissa tilanteissa
- Ihmisen sisäinen käsitys oikeasta ja väärästä (psykologia)
- Ihmisen sisäinen moraalitaju ja kaikille yhteinen käsitys hyvästä ja oikeasta (uskonto)
- Omallatunnolla erilaisia merkitystehtäviä, tutkittu jo 1700-luvulla
 - Käskevä, autoritaarinen tai periksiantamaton
 - Aktiivinen, täytöntöönpaneva tai konkretisoiva
 - Ajatteluun, tietoon tai pohdiskeluun
 - Vartioiva, uhkaava tai katumusta tuottava

Mitä on omatunto

- Synnynnäinen mielen ominaisuus, pyrkii luomaan mielessä tasapainoa
- Tunneperäinen pohja ja itseluottamus, joka muodostuu jo lapsuudessa, määrää, miten omatunto tulee toimimaan
- Kun omatunto on herätetty, sitä ei voi sammuttaa
 - Omantunnon äänen voi vaimentaa
- Omantunnon määritelmät ovat moninaisia
- Omantunnonkysymys voi olla poliittinen, eettinen tai moraalinen

Omatunto

- Sarjakuvissa omatunto kuvataan kahdeksi hahmoksi
- Kiistelevät usein periaatteista, joiden mukaan ne isäntäänsä ohjaavat

Paras päänalunen on hyvä omatunto

Aseptinen käyttäytyminen välinehuoltotyössä

- Noudatetaan samoja aseptiikan periaatteita kuin muussakin sairaalatyössä
- Tavanomaiset varotoimet
 - Huolellinen käsihygienia
 - Oikea suojainten käyttö
 - Aseptiset työskentelytavat
 - Eritetahradesinfektio
 - Pisto- ja viiltotapaturmien välttäminen terävien instrumenttien huolellisella käsittelyllä
 - Verivarotoimet sisältyvät tavanomaisiin varotoimiin

Aseptinen käyttäytyminen

- Aseptinen käyttäytyminen
 - Itsenäinen päätöksenteko
 - Vastuullisuus
- Aseptiset työtavat
 - Kaikki toiminta ja valinnat, joita kukin työssään tekee
- Aseptinen toiminta
 - Omantunnon asia

Aseptinen omatunto

- Ohjaa toimimaan oikein, vaikka kukaan ei näkisi
- Korjaa virheet, jos niitä tapahtuu
- Toiminnan edellytys on
 - Vankka tietopohja
 - Kyky soveltaa tietoa myös erityistilanteissa
 - Potilasturvallisuus
 - Oman ja muiden henkilöiden työturvallisuus

Aseptinen työskentely

- Sitä on harjoiteltava
- Sujuu vaistomaisesti
- Jokainen pyrkii hyvään tulokseen niillä tiedoilla, joita hänellä on
- Ammattihenkilöllä on velvollisuus päivittää tietojaan
- Ammattihenkilö osaa vastata kysymyksiin:
 - Miten
 - Miksi

Aseptinen työjärjestys

- Edetään puhtaasta likaiseen
- Kaikella toiminnalla tulee mikrobien määrä (bioburden) vähimmäistää välinehuoltoprosessin eri vaiheissa
 - Pesu- ja desinfektio
 - Kuivaus, tarkastaminen ja pakkaaminen
 - Sterilointi ja lähetys
 - Tuotteen tarkastaminen, prosessin ja toiminnan kriteerien täytyminen
- Välinehuoltoprosessin kokonaisuus etenee likaisesta puhtaaseen

Aseptiikan toteutuminen

- Tärkeä asia
- Välinehuollon toiminta on keskeinen osa hoitoon liittyvien infektioiden torjuntaa
- Periaatteita rikkovan neuvominen on myös omantunnon asia
- Työtoverin neuvominen on vaikeaa
 - Yhteisten pelisääntöjen luominen
 - Avoin keskustelu on paras keino
 - Ei saa mennä henkilökohtaisuuksiin, ei saa aiheuttaa riitaa – asiat riitelevät
- Miten annetaan ja vastaanotetaan palautetta
- Mitä tietoa ja osaamista siirretään opiskelijoiden ja uuden työntekijän perehdyttämisessä
 - Viiden askeleen menetelmä työnopastuksessa ja perehdyttämisessä
 - Suunnittelu
 - Ammattikäsitteet ja ammattisanasto

Ammattihenkilön vastuukysymyksiä

- Ammattihenkilöllä on vastuu työstään ja aseptiikan toteutumisesta
- Vastuu ei ole jaettavissa
- Kukin vastaa siitä, minkä on saanut tehtäväkseen
- Mitä odotetaan henkilöltä koulutuksensa perusteella
 - Osaaminen ja ammatillisuus
 - Kyky työskennellä yksin ja moniammatillisessa työyhteisössä
 - Osaa perustella tekemiään valintoja välinehuoltotyössä
 - Toimii oikein paineen ja kiireen keskellä
 - Välinehuoltotoiminnan prosessit osataan
 - Toimiva omavalvonta (?)
 - Osaa johtaa itseään

Välinehuoltotilojen puhtaanapito

- Luo edellytykset välinehuoltotoiminnalle
- Työympäristön siisteys ja puhtaus
 - Kosteaa pintaa edistää mikrobien kasvua
- Hyvä järjestys ja ylimääräiset tavarat pidetään kaapeissa
- Avohyllyt keräävät pölyä ja lisäävät siivousta
- Sähköjohdot pölyltä suojassa, koukuissa tai kouruissa, eivät lattialla
- Päivittäisen puhtaanapidon ajankohtaan vaikuttaa yksikön toiminta

Aseptiikan kulmakiviä – käsihygienia

- Terveysthuollossa tutkittu potilashoidossa
- Käsi-desinfektioaineen kulutus toimenpidettä, hoitopäivien määrää tai poliklinikkakäyntiä kohden
- Turussa tutkittu havainnoimalla 2011 – parannettavaa on
 - 46 % toteutui suositusten mukaan
 - 27 % ei lainkaan toteutunut
- Onko tutkittu välinehuolloissa?
 - Omavalvonta
 - Miten toteutetaan ja millä mittareilla
- Suojakäsineiden käyttö ei korvaa käsihuuhteen käyttöä

Aseptiikan kulmakiviä – suojainten käyttö

- Suojainten käyttö
 - Suojataan potilas
 - Suojataan itsemme
- Kertakäyttökäsineet vs. kestäväkäyttökäsineet
- Toimitaanko oikein
- Kustannus – kestävä kehitys – jätemäärä
- Hyvin suunniteltu työ etenee hyvin, ei tuo lisäkustannuksia
- Tiimi/parityöskentely

Aseptiikan kulmakiviä - muuta

- Eritetahradesinfektio, jokainen työntekijä poistaa itse omassa työssään syntyneet eritetahrat välittömästi
- Toimiiko – miten
 - Tietokoneen näppäimistö
 - Kosketusnäyttö
 - Erilaiset skannauslaitteet
 - Kännykät (omat ja työpuhelin)
 - Avaimet jne.
- Partasuojat – onko käytössä?
- Hihasuojukset – onko käytössä?
- Silmälasit ja lukulasit?
- Lävistyksset?
- Kulttuurierot – onko?

Pohdintaa

- Infektioden torjunta on yhteinen asiamme
- Vaikuttavatko taloudelliset kysymykset aseptiikan toteutumiseen?
- Kestävä kehitys – jätemäärä
- Kiire?
- Kiirehtiminen?
- Vähenevät resurssit?
- Enemmän työtä?
- Kiinnostaaako työ?

Vai huolehdimmeko liikaa?

Lähteet

- Hoitoon liittyvien infektioiden torjunta. Helsinki. Suomen kuntaliitto 2010.
- Välinehuolto. Duodesim 2008. Hirvonen K., Karhumäki T., Tuominen E. (toim.).
- Kanerva M. Ajankohtaista infektioista – 21. valtakunnallisten koulutuspäivien avausluento. Suomen sairaalahygienialehti 6/2013.
- Salomaa T. Välinehuoltotilojen puhtaanapito. Suomen sairaalahygienialehti 6/2013.
- www.wikipedia.fi
- www.suomisanakirja.fi
- Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos. Laatu ja potilasturvallisuus. Hyvä käsihygienia. www.thl.fi
- Työhön perehdyttäminen ja opastus – ennakoivaa työsuojelua. Työturvallisuuskeskus. 2009.
- Amiedu. Luentomonisteet. Oppisopimuskoulutus. Mikkeli 2014 – 2015.
- Tynkkynen S. Hygieniahoitaja. Etelä-Savon sairaanhoitopiiri 2015.

Kiitos!

